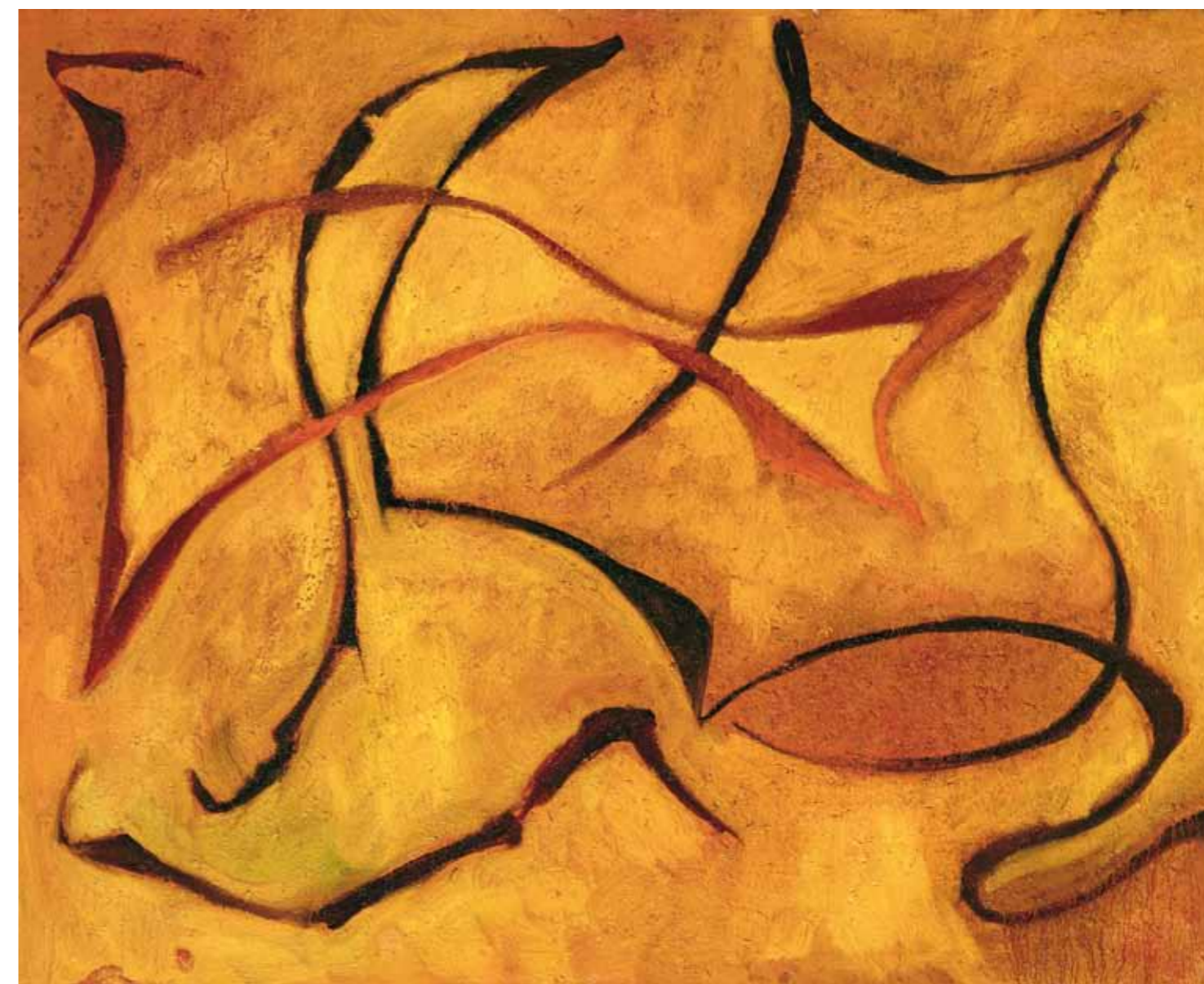

#26

HORTOBÁGYI Endre

1. Hortobágyi Endre portréja

HORTOBÁGYI ENDRE (1941-1998)

Sárga kompozíció | Yellow Composition, 1969

Olaj, vászon | Oil on canvas, 80 x 100 cm

Jelzés nélkül | Not signed

Hátoldalon | On the reverse: Hagyatéki pecsét | Legacy stamp

Kezdő ár | Starting price: 3 000 000 Ft / 8 333 EUR

Becsérték: 5 000 000 - 8 000 000 Ft

Estimate: 13 889 - 22 222 EUR

1. Henri Matisse: A tánc, 1910.
Ermitázs Múzeum, Szentpétervár

2. Hortobágyi Endre: Kalligráfia No3., 1969 körül

3. Hortobágyi Endre kiállítása az Ernst Múzeumban

A mozgalmas, tónusokban gazdag színelületet felhasító, leginkább kalligrafikus gesztusokra emlékeztető vonalak rajzolatai mintha véletlenszerűen fonódnának egymásba a meleg színektől lángoló felületen. A fényvel telített, de síkszerű háttér okker, vörös és fekete színei egyszerre idézik a történelem előtti bartlangrajzok ősi vizualitását és a bizánci mozaikok egységes, de milliányi apró darabkákból építkező aranszín ragyogását. Míg a formák eszünkbe juttatják a parázsló botokkal levegőbe írt fényrajzok fotókon rögzített pillanatnyiségét is. Az organikus jelekként egymásba fonódó szalagok anyagszerűségük révén térben kibomló kontúrokat alkotnak, melyek egyszerre határolnak körül és nyitnak egybe formákat, melyek az állandó transzformációk ritmusára megképzik, majd engedik felbomlani a látványvilágból absztrahált minőségeket. Mintha H. Matisse *Tánc* című festményének dinamikája és Martyn Ferenc 1950-es évekbeli erővonalakra redukált kompozíciói találkoznának ezen a szuggesztív festményen, melyhez több tanulmány is készült. Hortobágyi a természeti környezet

megfigyeléséből kiindulva a látványt először formákra redukálja, majd struktúrájukat megbontva, azokat egymásba átjátszva magasabb minőséget hoz létre a vásznon. A metamorfózis során a forma jellé válik, miközben megőrzi tárgya emlékét, de a „tárgy helyébe maguk a lehetséges értelmezések lépnek.”¹ Ez, az András Gábor találó kifejezésével *motivumrejtő absztrakciónak*² nevezhető látásmód jellemzi leginkább Hortobágyi Endre festésétét, akire a *Zuglói Kör* látásmódját is meghatározó francia absztrakt festészet volt ekkor a legnagyobb hatással. Egyedi képi világot teremtő olajfestményein a tárgyi világból nemesített formák egyesülnek a kalligrafikus gesztus pillanatot sűrítő jeleivel.

Hortobágyi Endre (1941-1998) II. VH utáni magyar absztrakt festészet legfontosabb szellemi műhelyének számító *Zuglói Kör* (1958-1968) egyik oszlopos tagja, aki a hatvanas évek folyamán résztvevője volt azoknak a betiltott, vagy illegális kiállításoknak, melyek keretében a kör tagjai főként magánlakásokon³ és KISZ-klubokban⁴

mutatkoztak be. Az önképző körként működő szellemi műhely az Európai Iskola szétesése (1948) után az első olyan művészközösség volt Magyarországon, ahol a fiatal alkotók a hivatalos oktatásból kimaradó, nyugat-európai és észak-amerikai művészeti áramlatokkal, főként képzőművészek teoretikus szövegeinek szamizdat fordításai és rossz minőségű reprodukciói révén ismerkedtek meg. A Molnár Sándor kezdeményezésére induló a közösségre – a magyar absztrakció elhagytott mesterein kívül⁵ – leginkább a francia eredetű lírai absztrakció, az ún. *Nouvelle École de Paris*, azaz az új párizsi iskola művészei hatottak.⁶ A kör 1968-ra feloszlott, de a jelentősége jóval túlmutat az évtizeden, amelyben működött. Hortobágyi művészete a saját korában teljesen egyedülálló, egyéni látásmódot és szint hozott a magyarországi festészetbe, de kiteljesülni csak egy hosszú, passzív időszak után, a '80-as évek végén és a '90-es évek első felében tudott. Művészete nemcsak a szélesebb közönség számára ismeretlen, de művészettörténeti feldolgozása és bemutatása lényegesen árnyalná a hatvanas-hetvenes évek festészetéről alkotott képünket.

SCHNELLER JÁNOS

1 András Gábor: *Motivumrejtő absztrakció a Zuglói Körben*, in: *Ars Hungarica* 1998/1. 85.

2 uo.

3 Petrigalla Pál Vécsey utca 3. szám alatti lakása 1959-től egészen 1970-es évek elejéig nem hivatalos kulturális szalonként működött, ahol zenehallgatások, irodalmi felolvasások mellett számos illegális kiállítás is megvalósult. Bódi Lóránt: *Művészeti és közösségi élet Petrigalla Pál szalonjában 1959-1970*. Új forrás, 2011. https://www.academia.edu/9589767/K%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gi_%C3%A9s_m%C5%B1v%C3%A9szeti_%C3%A9let_Petrigalla_P%C3%A1l_szalonj%C3%A1ban_1959_1970

1963-1964 között a következő művészeknek állítottak itt ki: Bak Imre, Hortobágyi Endre, Csiky Tibor és Nádler István (közösen), Molnár Sándor, Csutoros Sándor, Halmy Miklós, Csiky Tibor és Veszelszky Béla (közösen).

4 1966 februárjában *ÚT (Új Törékvések)* '66 címmel fiatal festők műveiből rendezett „bemutatót” a Feriegyi Repülőter KISZ-klubja. Résztvevők: (Bak Imre, Bartl József, Csiky Tibor, Deim Pál, Galambos Tamás, Hortobágyi Endre, Kósa-Sipos László, Lakner László, Molnár Sándor, Nádler István, Simon Balázs) A kiállítást a Magyar Képző- és Iparművészeti Lektorátus igazgatója a megnyitás napján betiltotta. András Gábor: *A Zuglói Kör (1958-1968) Egy művészcsoporthatvanas évekből*, in: *Ars Hungarica*, 1991/1. 47-63.

5 Gyarmathy Tihamér, Kassák Lajos, Korniss Dezső, Martyn Ferenc, Lossonczy Tamás, Veszelszky Béla etc.

6 A párizsi Galerie Braun által 1941-ben rendezett *Vingt jeunes Peintres de Tradition Française* című kiállítás művészei. Valamint az 1950-es éveket meghatározó művészek. Főként Jean-René Bazaine, Roger Bissière, Alfred Manessier, Maurice Estève és mások.